

Ingezonden commentaren op het openbare concept van het achtergronddocument Vis

De volgende organisaties hebben commentaar ingestuurd:

- Federatie Nederlandse Levensmiddelen Industrie
- Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu

Van: Christine Grit

Verzonden: dinsdag 28 april 2015 13:27

Aan: GR_RGV2015

Onderwerp: Respons op derde serie achtergronddocumenten Gezondheidsraad RGV

Geachte mevrouw/heer,

Bijgaand doe ik u onze opmerkingen en commentaren toekomen op basis van de derde serie achtergronddocumenten bij de nieuwe Richtlijnen goede voeding van de Gezondheidsraad. Tevens is er nog een additioneel artikel bijgevoegd.

Ik hoop dat dit document de Commissie van de GR behulpzaam kan zijn in het uiteindelijk formuleren van de nieuwe RGV.

Met vriendelijke groet,

Christine Grit
Manager Voeding & Gezondheid

[FNLI](#)

EGV 15 09 A

Notitie

Consultatierespons op 4 achtergronddocumenten

Onderwerp   Achtergronddocumenten Groente en fruit, Natrium, Vis en Voedingspatronen

Datum | 28 april 2015

Inleiding

Als eerste willen we ook bij deze derde reeks achtergrond documenten de Commissie bedanken voor het kunnen inzien van de Werkwijze en de achtergronddocumenten voor de Richtlijnen goede voeding (Rgv) 2015. Ook bij deze set documenten willen we graag de Commissie complimenteren met het vele werk dat hiertoe moet zijn uitgevoerd. Opnieuw is een reeks zeer grondig uitgewerkte documenten beschikbaar gesteld en dat is wat ons betreft zeker een compliment waard.

We maken vervolgens graag van de gelegenheid gebruik om te reageren op de verschillende achtergronddocumenten die bij deze derde ronde zijn verspreid voor consultatie. Alle 4 achtergronddocumenten zijn in onze achterban doorgenomen waarbij uiteraard de door de Commissie gestelde vragen zoveel mogelijk centraal hebben gestaan. De reacties op de verschillende documenten volgen vanaf pagina 2 van deze consultatierespons. De documenten worden in alfabetische volgorde behandeld, te beginnen bij 'groente en fruit' en eindigend bij 'voedingspatronen'.

In onze eerste respons hebben we een algemeen punt naar voren gebracht en hebben we ook enige kanttekeningen bij de gevolgde werkwijze geplaatst. We gaan er vanuit dat deze punten als bekend kunnen worden verondersteld, en willen daarom hier alleen doorgeven dat het algemene punt en de bewuste kanttekeningen van toepassing blijven.

Vis

Opmerkingen vooraf

De FNLI heeft met betrekking tot dit achtergrond document geen opmerkingen vooraf.

Gedetailleerd commentaar

Pagina 38, Regels 901-903

Als eerste willen we hier opmerken dat een dergelijk hoge visconsumptie (5x per week) niet erg realistisch is in de Nederlandse situatie. Daarenboven is een visconsumptie van 5x per week niet duurzaam. Het zou in onze ogen beter zijn geweest als nagegaan had kunnen worden wat de toegevoegde waarde is van het 2x per week eten van vis, waarvan één keer vette vis, boven het niet consumeren of het 1x per week consumeren van vis. Is er sprake van een afnemende meeropbrengst of is er daadwerkelijk een substantiële verlaging van het risico van 2x boven 1x per week consumeren van vis? Zo ja, dan is een dergelijk advies te billijken, zo nee, dan zijn de gezondheidsvoordelen te klein om geen rekening te houden met duurzaamheidsaspecten.

Van: Caroline van Rossum
Verzonden: dinsdag 28 april 2015 17:12
Aan: GR_RGV2015
Onderwerp: derde ronde achtergronddocumenten

Beste GR,

Hierbij onze reactie op de achtergronddocumenten van de 3e ronde.

Groet,
Caroline

Caroline van Rossum, PhD
Centre for Nutrition, Prevention and Health Services
National Institute for Public Health and the Environment
PO Box 1
3720 BA Bilthoven
The Netherlands

See <http://www.voedselconsumptiepeiling.nl> for information on the Dutch food consumption surveys

See <http://www.rivm.nl/nevo> for information on the Dutch food composition database

[Proclaimer RIVM http://www.rivm.nl/Proclaimer](http://www.rivm.nl/Proclaimer)

Reactie RIVM op concept-achtergrondrapporten RGV ronde 3

---

dd 28-april 2015

Vis

- De literatuursearch wordt hier uitgebreid vermeldt. In andere documenten is dit niet altijd niet zo gedetailleerd gedaan.
- Klopt het dat *vette* vis niet in de conclusie staat? De onderzoeken die aan de conclusies ten grondslag liggen hadden het soms wel over vette vis. Is een nuancering naar type vis nodig?
- In de tabel met de voedselconsumptiegegevens worden wel gemiddelden genoemd. Dit is in andere achtergronddocumenten soms niet het geval.
- Wordt er geen onderscheid gemaakt in kweekvis en "wildgevangen" vis?
- eventueel hebben we ook consumptiecijfers tav vis voor kinderen en volwassenen.:

% voldoet	% voldoet	% voldoet	% voldoet	% voldoet	% voldoet
Jongens	Meisjes	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen
7-18 jaar	7-18 jaar	19-69 jaar	19-69 jaar	70+ jaar	70+jaar
8	7	20	20	24	22

Reactie van de commissie Richtlijnen goede voeding 2015 op het achtergronddocument over vis

De commissie heeft op het achtergronddocument over vis reacties ontvangen van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en de Federatie Nederlandse Levensmiddelen Industrie (FNLI). De commissie heeft de inhoudelijke reacties betrokken bij het opstellen van het definitieve achtergronddocument en over het algemeen de tekstuele suggesties overgenomen.

Geen van de commentaren heeft geresulteerd in wijzigingen van conclusies.

Op de volgende pagina's beschrijft de commissie in een tabel alle inhoudelijke commentaren en wat zij daarmee heeft gedaan.

Tabel Overzicht ontvangen **inhoudelijke** commentaren op achtergronddocument over vis en reactie van de commissie.

Commentatoren	Commentaar	Reactie commissie
RIVM	Klopt het dat vette vis niet in de conclusie staat? De onderzoeken die aan de conclusies ten grondslag liggen hadden het soms wel over vette vis. Is een nuancering naar type vis nodig?	Deels verwerkt. De commissie gaat ervan uit dat het RIVM verwijst naar H4 binnen het document. Vette vis staat hier alleen vermeld in de conclusie in relatie tot het LDL-cholesterol, omdat hier specifiek sprake was van een vergelijking tussen vette vis en vlees. Voor de overige conclusies was er geen onderscheid te maken in het type vis. Wel heeft de commissie in enkele paragrafen (2.2-2.5 m.b.t. de DART-I en DART-II RCT's) specifieker vermeld dat het onderzoek om vette vis ging.
RIVM	Wordt er geen onderscheid gemaakt in kweekvis en "wildgevangen" vis?	Niet verwerkt. Op basis van het beschikbare onderzoek is dit onderscheid niet te maken.
FNLI	M.b.t. conclusies relevant voor de richtlijnen: Een dergelijk hoge visconsumptie (5x per week) is niet erg realistisch in de Nederlandse situatie. Daarenboven is een visconsumptie van 5x per week niet duurzaam. Het zou in onze ogen beter zijn geweest als nagegaan had kunnen worden wat de toegevoegde waarde is van het 2x per week eten van vis, waarvan één keer vette vis, boven het niet consumeren of het 1x per week consumeren van vis. Is er sprake van een afnemende meeropbrengst of is er daadwerkelijk een substantiële verlaging van het risico van 2x boven 1x per week consumeren van vis? Zo ja, dan is een dergelijk advies te billijken, zo nee, dan zijn de gezondheidsvoordelen te klein om geen rekening te houden met duurzaamheidsaspecten.	Niet verwerkt. Er is hier geen sprake van een 'advies'. De commissie presenteert op deze plek conclusies op basis van de beschikbare wetenschappelijke literatuur met een grote bewijskracht en conclusies m.b.t. een onwaarschijnlijk effect of verband. De formulering 'minimaal' in relatie tot 15% lager risico (overlijden aan coronaire hartziekten) en 10% lager risico (beroerte) impliceert dat de gezondheidswinst vanaf 1x per week te verwachten is, en dat een hogere consumptie geen of weinig extra gezondheidswinst geeft (er is geen dosisresponsrelatie gevonden). Naast de verbanden met fatale coronaire hartziekten en beroerte is er vanaf 5 porties per week een verband gevonden in relatie tot niet-fatale coronaire hartziekten. Of dit realistisch en duurzaam is, is op deze plek niet aan de orde.